

Studering och examina i högskolans grundutbildning

Läsåret 2004/2005

UF0205

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Utbildning och forskning

A.2 Statistikområde

Högskoleväsende

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Beställare

Myndighet/organisation: Högskoleverket

Kontaktperson: Ann-Caroline Nordström

Telefon: 08-5630 88 14

Telefax: 08-5630 87 10

e-post: stat@hsv.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: SCB, Enheten för högskolestatistik

Kontaktperson: Karin Arvemo-Notstrand

Telefon: 019-17 66 66

Telefax: 019-17 70 83

e-post: hogskolestatistik@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Skyldighet att lämna uppgifter till universitets- och högskoleregistret gäller enligt SFS 1993:1153 Förordning om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204) och datalagen (1973:289) för behandling som påbörjats före personuppgiftslagens ikraftträdande. På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Gallring sker enligt 3 kap 8 § SFS 1993:1153 Förordning om redovisning av studier m.m. vid universitet och högskolor.

A.9 EU-reglering

Finns ej.

A.10 Syfte och historik

Syftet med uppgifter över studenter och examina är att utgöra underlag för statistiken över grundläggande högskoleutbildning, att vara urvalsram för enkätundersökningar och att möjliggöra specialstudier, bl.a. genom sambearbetning med annan statistik.

Statistiken över studenter och examina i högskolans grundutbildning beskriver tillströmning till, närvaro i och utflödet från universitet/högskolor samt förändringar över tiden med läsår som vanligaste referensperiod.

Uppgifter på individnivå om nybörjare (till 1977 i form av inskrivningsuppgifter) har samlats in från höstterminen 1956 och uppgifter om registreringar har samlats in från 1962. Dessa uppgifter var ofullständiga och har långtidsarkiverats. Uppgifter om examina finns tillgängliga från och med läsåret 1962/63.

Före år 2004 ingick ”Studerande och examina i högskolans grundutbildning”, tillsammans med ”Sökande och antagna till högskolans grundutbildning” och ”Forskarstuderande och examina i forskarutbildning”, i produkten ”Universitets- och högskoleregistret”.

Från och med läsåret 1993/94 samlas uppgifter in om studenternas avklarade poäng från de högskolor som använder sig av studiedokumentationssystemet Ladok.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken över studenter och examina i högskolans grundutbildning används för att ge en allsidig statistisk belysning av högskolan, som underlag för planering, uppföljning och utvärdering av utbildningen, som urvalsram för specialundersökningar och underlag för internationell rapportering samt för uppdatering av registret ”Befolkningens utbildning”.

Användare är bl.a. Högskoleverket, Utbildnings- och kulturdepartementet, universitet och högskolor, länsstyrelser, kommuner, forskare, media och studenter.

A.12 Uppläggning och genomförande

Studenter och examina i högskolans grundutbildning grundas på totalundersökningar. Uppgiftslämnare är samtliga anordnare av högskoleutbildning. Uppgifterna avser registreringar, avklarade poäng och utfärdade examensbevis.

Uppgifterna hämtas från läroanstalternas studieadministrativa system. De högskolor som använder studiedokumentationssystemet Ladok har gemensamma uttagsprogram för rapporteringen till SCB. Övriga högskolor gör uttag från sina dokumentationssystem utifrån överenskommelser med SCB eller också används de av SCB fastställda blanketterna vid rapporteringen.

Uppgifter om avklarade poäng lämnas endast av de högskolor som använder Ladok.

Rapporteringarna görs terminsvis och efter terminens slut.

Lämnade uppgifter granskas, kodas och kompletteras vid SCB. Uppgifter hämtas även från andra register vid SCB.

Uppgifterna sammanställs och lagras fysiskt i flera databaser med samlingsnamnet "Universitets- och högskoleregistret".

Utifrån data i Universitets- och högskoleregistret skapas sedan statistiken till de tre produkterna "Sökande och antagna till högskolans grundutbildning", "Studerande och examina i högskolans grundutbildning" och "Forskarstuderande och examina i forskarutbildning"

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

–

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

För studerande och examina i grundutbildningen läsåret 2004/05 redovisas storheter som:

- totalt antal studerande och antal nybörjare efter högskola och typ av studier
- nybörjare utifrån olika bakgrund som utländsk bakgrund, social bakgrund, studiebakgrund och regional bakgrund
- antal examina och examinerade efter högskola och typ av examen

Studier över tiden ger redovisningar av bl.a.

- examensfrekvens
- medianstudietid
- andel med påbörjad högskoleutbildning vid viss ålder för kohorter.

1.1.1 Objekt och population

Undersökningens huvudobjekt är registreringar i högskolans grundutbildning, resultat i form av avklarade poäng och utfärdade examensbevis inom grundutbildningen.

Målpopulationerna utgörs av personer som är registrerade på minst en kurs vid universitet eller högskola under läsåret, personer som klarat någon poäng under läsåret och för examina av uttagna examensbevis från grundläggande högskoleutbildning.

Avklarade poäng redovisas normalt för en registreradepopulation.

Med hjälp av registrerings- och examensuppgifter från tidigare år kan delpopulationer som högskolenybörjare, högskolanybörjare (nybörjare vid viss högskola), programnybörjare och förstagångsexaminerade härledas. Dessa definieras i avsnitt 1.1.4 Redovisningsgrupper.

1.1.2 Variabler

Viktiga variabler för "Studerande och examina i högskolans grundutbildning"

listas här:

För samtliga målpopulationer:

Kön

Ålder

ålder vid läsårets mitt (31/12) eller årets slut vid andra referensperioder

Universitet/högskola

För registrerade studenter och nybörjare:

(Nybörjare - se 1.1.4 Redovisningsgrupper)

Ämne

Kursens ämne. Indelning i ämnen som kan vara huvudämnen i kandidat- eller magisterexamina.

Nivå

Kursens nivå utifrån förkunskaper i ämnet.

Distans

Nätuniversitetsstudier eller övriga distansstudier.

Kursort

Den kommun (eller land) där huvuddelen av undervisningen sker eller, vid distansundervisning, huvuddelen av sammankomsterna sker.

Program som leder till yrkesexamen

Gruppering av program utifrån den yrkesexamen som programmet leder till.

För högskolenybörjare:

Rekryteringskommun

Folkbokföringskommun vid årsskiftet före studiestart.

Gymnasiebakgrund

(Efter sambearbetning med andra register redovisas även uppgifter om social bakgrund och utländsk bakgrund.)

För resultat i form av avklarade poäng

Ämne

Kursens ämne. Indelning i ämnen som kan vara huvudämnen i kandidat- eller magisterexamina.

Nivå

Kursens nivå utifrån förkunskaper i ämnet.

Avklarade poäng

Avklarade poäng på kurs eller del av kurs.

Program som leder till yrkesexamen

Gruppering av program utifrån den examen som programmet leder till.

För examina

Examen

Typ av examen (4 generella examina och drygt 50 yrkesexamina).

Examensgrupper

Grupperingar av examina till högre redovisningsnivåer.

Inriktning

Examensinriktning (gäller för vissa yrkesexamina samt för magisterexamen med ämnesbredd).

Ämne

Huvudämne i högskole-, kandidat- och magisterexamen.

Utbildningslängd

Examens poängomfattning enligt examensordningen (ej det faktiska

poängantalet i den enskilda examen).

1.1.3 Statistiska mått

I huvudsak redovisas antals- och andelsuppgifter samt medelvärden (t.ex. medianålder).

En studerande räknas endast en gång vid varje summeringsnivå i statistiken. En studerande som t.ex. läser flera ämnen redovisas på varje ämne men på områdesnivå endast en gång (nettoräkning).

1.1.4 Redovisningsgrupper

Registrerad student

Student som är förstagångs- eller fortsättningsregistrerad på kurs/program i grundläggande högskoleutbildning.

Högskolenybörjare

Student som för första gången är registrerad i grundläggande högskoleutbildning i Sverige. Social bakgrund redovisas för gruppen ”Högskolenybörjare under 35 år.

Högskolanybörjare (nybörjare vid en viss högskola)

Student som för första gången är registrerad i grundläggande högskoleutbildning vid ett visst universitet eller en viss högskola.

Programnybörjare

Student som för första gången registreras på kurs inom utbildningsprogram som normalt leder till en viss yrkesexamen.

Registrerade på program för yrkesexamen

Student som registreras på kurs inom utbildningsprogram som normalt leder till en viss yrkesexamen.

Examina

Uttagna examensbevis i grundläggande högskoleutbildning.

För första gången examinerad

Person som för första gången har avlagt examen i grundläggande högskoleutbildning.

Se även 1.1.2 Variabler.

1.1.5 Referenstider

Referensperioden är vanligen läsår men redovisning förekommer också på termin och kalenderår.

1.2 Fullständighet

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken över studerande och examina i grundutbildningen grundas på totalundersökningar. Det finns anledning att anta att de uppgifter som redovisas håller hög kvalitet. De kommer till stor del ursprungligen från universitetens/högskolornas studieadministrativa register, som även ligger till grund för årsredovisningar och i förlängningen påverkar lärosätenas anslag. Det studieadministrativa systemet ”Ladok” som hanterar c:a 99 procent av alla registreringar lämnar också underlag till Centrala studiestödsnämnden (CSN) för beslut om studiemedelsutbetalningar.

2.2 Osäkerhetskällor

Bland de osäkerhetskällor som följer är ramtäckning den största

osäkerhetskällan.

2.2.1 Urval

All statistik är totalräknad och därmed inte behäftad med urvalsfel.

2.2.2 Ramtäckning

Registrerade

Övertäckning

Den övertäckning som kan förekomma är att uppdragsutbildning inrapporteras till registreringsstatistiken.

Sannolikt förekommer dock att studenter, framförallt kursstudenter, gör tidiga avbrott som inte meddelas/registreras av högskolan. Sådan övertäckning kan leda till en överskattning av antalet registrerade studenter och nybörjare, vilket i sin tur kan påverka andelen examinerade och andelen som uppnått viss poängnivå.

Undertäckning

Se 2.2.4 Svartsbortfall.

Avklarade poäng

Övertäckning

Avklarade poäng från uppdragsutbildning och förberedande högskoleutbildningar rapporteras utan uppgift om att de avser just den typen av utbildning.

Undertäckning

Uppgifter om avklarade poäng lämnas endast av de högskolor som använder sig av Ladok:s studiedokumentationssystem. Det motsvarar c:a 99 procent av all högskoleutbildning.

Examinerade

Övertäckning

Det kan förekomma att klasslistor från kursens sista termin skickas till examensstatistiken utan att de personer som inte har avlagt examen stryks (gäller inte högskolor som använder Ladok-systemet).

Undertäckning

Examensuppgifterna i SCB:s statistik omfattar endast *uttagna examensbevis som har rapporterats till SCB*. Studenter som avslutat sin utbildning, men som inte har tagit ut examensbevis, kommer definitionsmässigt inte med i statistiken.

2.2.3 Mätning

Uppgifterna hämtas huvudsakligen från universitetens/högskolornas studieadministrativa system (Ladok) och rapporteras till SCB via centralt utvecklade uttagsprogram.

För högskolor som inte är anslutna till LADOK används blanketter eller dokument som skickas via e-post.

2.2.4 Svartsbortfall

Registrerade studenter

Uppgifter som inte lags in i högskolans studiedokumentationssystem vid tidpunkten för rapportering till SCB blir bortfall/undertäckning. Vid

rapportering på blankett kan uppgiftslämnaren missa att rapportera kurser.

Avklarade poäng

Uppgifter som lagts in i systemet efter rapportering till SCB levereras i stället vid nästa rapporteringstillfälle. Andelen efterrapporterade poäng uppgår till knappt en procent.

Examina

Ett antal examina rapporteras till SCB efter ordinarie rapporteringstillfälle. Andelen efterrapporterade examina uppgår till mellan en och två procent per läsår. Registret uppdateras retroaktivt med efterrapporterade examina.

2.2.5 Bearbetning

Fel och ofullständigheter kan förekomma i högskolornas material. Fel kan också uppstå vid den manuella kodningen och vid dataregistreringen. Noggrann granskning av högskolornas primärmaterial på mikronivå görs i särskilda granskningsprogram. Kontrolltabeller på makronivå granskas, fellistor och kommenterade kontrolltabeller skickas sedan ut till högskolorna. Denna granskning och kontakt med uppgiftslämnarna leder till att kompletteringar och rättningar kan göras.

Rättning av personnummer är en viktig del av produktionsprocessen eftersom många resultat bygger på samband med tidigare årgångar och även andra register inom SCB. Det finns ett system för personnummertätning som använder Registret över totalbefolkningen (RTB) i sökandet efter ett korrekt personnummer och från högskolorna lämnas uppgifter om huruvida en student fått ett nytt (oftast korrekt) personnummer sedan föregående rapportering. Det är till allra största delen inresande utbytesstudenter som saknar korrekta personnummer. Läsåret 2004/2005 har 4 procent av studenterna ett ofullständigt personnummer och i delpopulationen "Högskolenybjörjare" har 18 procent ett ofullständigt personnummer.

2.2.6 Modellantaganden

Statistiken är inte baserad på några modellantaganden.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Ingen redovisning görs.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Uppgifter samlas in terminsvis. Statistik tas normalt fram för läsår men för registrerade förekommer även viss terminsvis publicering. Statistik om studenternas sociala bakgrund, utländska bakgrund samt uppgifter om genomströmning och resultat publiceras i tre separata Statistiska meddelanden som publiceras intermittent.

3.2 Framställningstid

Publicering sker tre till 18 månader efter läsårets slut beroende på redovisningsgrupp och typ av utdata/publicering.

3.3 Punktlighet

Uppgifterna offentliggörs på SCB:s hemsida. Uppgifter om registrerade studenter offentliggjordes i oktober 2005 och examensuppgifter i november 2005 enligt plan. Publicering i SM sker enligt publiceringsplanen för serien Sveriges officiella statistik och annan statlig statistik.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Omvärldsförändringar

I och med 1977 års högskolereform utvidgades den grundläggande högskoleutbildningen till att även omfatta bl.a. lärarutbildning, sjuksköterskeutbildning och sjöbefälsutbildningar.

Högskolereformen 1993 gav en examensordning och medförde en ny utbildningsstruktur som försvårar jämförelsen med tidigare år för såväl registrerade studenter och nybörjare som examina. Reformen innebar att högskolorna fick större frihet att själva utforma sina utbildningar. I examensordningen angavs tre generella examina och cirka 50 yrkesexamina.

Även efter 1993 års reform har förändringar påverkat jämförbarheten.

Högskoleenheter har upphört eller organisatoriskt/administrativt förts till andra enheter. Det har också tillkommit nya utbildningsanordnare.

Vissa tidigare korta utbildningar har förlängts till att omfatta motsvarande minst tre års heltidsstudier, t.ex. utbildningar till högskoleingenjör, sjuksköterska, receptarie och forskollärare.

Under perioden 1993/94 – 2004/05 har 16 nya examina inrättats varav åtta inom området vård och omsorg. Samtidigt har några examina upphört.

Vidareutbildningen av sjuksköterskor gav under en period inte examen men år 2001 inrättades en ny examen benämnd specialistsjuksköterskeexamen. Samma år inrättades också den nya lärarexamen som successivt kommer att ersätta åtta tidigare typer av lärarexamina.

Förändringar i statistikredovisningen efter 1993

Nybörjare och registrerade redovisades på beställande högskola till och med 1996/1997. Därefter görs redovisningen på verkställande högskola. I normalfallet är det en och samma högskola men det förekommer samarbete där en högskola beställer utbildning av en annan högskola (verkställande).

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Utbildningarna är även kodade enligt SUN 2000 (Svensk utbildningsnomenklatur) som i sin tur är anpassad till den internationella standarden för utbildningsklassificering (ISCED 97) för att möjliggöra internationella jämförelser.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Uppgifterna om studerande och examina i grundutbildningen hämtas från universitets- och högskoleregistret som är ett totalräknat individbaserat register. Därmed finns goda möjligheter att sambearbeta med andra register. Sammanvändbarheten är hög. Noteras kan dock att till studerande räknas även inresande studenter som normalt inte ingår i andra populationer, t.ex. RTB.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistik över studerande och examina i grundutbildningen publiceras i fyra Statistiska meddelanden (SM); Studenter och examina i högskolans grundutbildning, Genomströmning och resultat i högskolans grundutbildning, Social bakgrund bland högskolenybörjare och doktorandnybörjare samt Utländsk bakgrund för studerande i grundutbildning och forskarutbildning. De tre sistnämnda är intermittenta rapporter.

Tabeller och SM innehållande officiell statistik publiceras på SCBs hemsida (www.scb.se). Publicering på mer detaljerad nivå görs även i SCB:s statistiska databaser.

Redovisning sker också i SCB:s publikationer av mer övergripande karaktär som Statistisk Årsbok, Utbildningsstatistisk årsbok, Fickskolan m.fl.

Högskoleverket publicerar uppgifter i bl.a. årsrapport och NU-databas.

5.2 Presentation

Excel-tabeller med flikar för definitioner och organisatoriska förändringar presenteras på hemsidan.

SM-publikationer, som består av text, tablåer, tabeller och diagram och har ett omfång på cirka 100 sidor.

5.3 Dokumentation

Produkten dokumenteras i SCB:s dokumentationssystem SCBDok och MetaDok.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Statistikanvändare kan få specialbearbetningar gjorda. Forskare m.fl. kan, efter speciell prövning, få tillgång till avidentifierat primärmaterial.

Registreringsdata finns från 1977.
Avklarade poäng finns från 1993.
Examensuppgifter finns från 1962.

5.5 Upplysningstjänster

Berörd personal vid SCB och Högskoleverket står till tjänst med information om statistik över högskoleväsendet.

SCB: tfn 019 – 17 60 00, begär ”Högskolestatistik”.

e-post: hogskolestatistik@scb.se

Högskoleverket: tfn 08 – 5630 85 00, begär ”Avdelningen för statistik och analys”.

e-post: stat@hsv.se